

**ŽIVLJENJE
RIMLJANO
V**

UVOD

V seminarski nalogi predstavljam življenje Rimljanov. Z njimi smo se že srečali v osnovni šoli, znanje o njih pa sem razširila z literaturo, ki sem jo na to temo poiskala v knjižnici in na internetu. Najbolj zahteven se mi je zdel sam začetek, kako sploh strukturirati nalogo. Ko sem sestavila ogrodje naloge - kazalo, je bilo že lažje saj me je vsebina zelo privlačila.

KAZALO:

UVOD.....	2
1. LEGENDA RIMA.....	4
2.ZGODOVINA RIMA.....	4
3. PATRICIJI IN PLEBEJCI.....	5
4.DRUŽINA.....	5
VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE.....	5
POROKA.....	6
5. URBANO OKOLJE IN HIŠA.....	6
6. OBLEKE IN PRIČESKE.....	6
MOŠKA OBLEKA.....	6
ŽENSKA OBLEKA.....	7
OBUTEV.....	8
NAKIT IN OKRASJE.....	8
BRADA IN LASJE.....	8
OSEBNA HIGIENA.....	9
7. VEROVANJE IN VRAŽEVERJE.....	9
VRAŽEVERJE.....	9
DAROVANJE.....	10
8.KRUHA IN IGER.....	10
GLEDALIŠKE PREDSTAVE.....	10
CIRKUŠKE IGRE.....	10
DIRKE Z VOZOVI.....	11

GLADIATORSKI BOJI.....	11
BORBE Z ŽIVALMI.....	12
9. ŠPORT IN PROSTI ČAS.....	12
KOPALIŠČA.....	12
10. PREHRANA.....	12
11. KULTURA.....	13
RAZVOJ ZNANOSTI.....	14
ZAKLJUČEK.....	15
LITERATURA.....	16

1. LEGENDA RIMA

Tradicija povezuje nastanek Rima z grškim svetom - mesto naj bi ustanovil potomec trojanskega junaka Eneja. V kraljevo hčer Silvijo se je zaljubil bog Mars, ki jo je posilil. Rodila je dvojčka Romula in Rema. Kralj Amulij je ukazal naj ju utopijo v Tiberi. Dečkov se je usmilil služabnik, ki ju je položil v košaro in prepustil toku reke. Košara je nasedla na breg, dvojčka je našla volkulja in ju dojila s svojim mlekom. Ko sta Romul in Rem odrasla, sta sklenila, da bosta iz Albe Longe ustanovila novo kolonijo, a se nista mogla odločiti za kraj. Pri tem sta se sporekla in Romul je Rema ubil.

2.ZGODOVINA RIMA

Rimsko zgodovino delimo na tri glavna obdobja:

- **OBDOBJE MONARHIJE** - od 8. stoletja pr.n.š. do leta 509 pr.n.š. To je čas nastanka rimske države, za katero sta značilna vpliv in prevlada Etruščanov.
- **OBDOBJE REPUBLIKE** - od leta 509 pr.n.š. do leta 30 pr.n.š. Rim združi ljudstva Apeninskega polotoka v eno državo in razširi svojo prevlado na celotno območje Sredozemlja.
- **OBDOBJE CESARSTVA** - od leta 30 pr.n.š. do leta 476 n.š. Razdelimo ga na tri obdobja:
 - A) Obdobje vladavine (vrhunec v 2. stoletje)
 - B) Krizno obdobje (3. stoletje)
 - C) Obdobje poznega cesarstva (rimski imperij razdeljen na vzhodni in zahodni

del)

3. PATRICIJI IN PLEBEJCI

Rimska družba se je kmalu po nastanku republike začela deliti na bogate patricije in revnejše plebejce. Patriciji so imeli velika

posestva in so si pridobili odločilno vlogo v političnem življenju. Plebejci so bili mali kmetje, obrtniki in trgovci. Oboji so bili svobodni državljani, vendar plebejci niso mogli postati državni uradniki, duhovniki, sodniki. Celo poroke so bile med patriciji in plebejci prepovedane. Vsa oblast je bila v rokah patricijev, iz njihovih vrst so volili **dva konzula**, ki sta vodila državo in sta bila izvoljena za eno leto. Njima ob strani je bil **senat**, ki so ga prav tako sestavljali le patriciji. Samo **ljudska skupščina** je bila dostopna vsem moškim rimskim državljanom, tudi plebejcem, vendar je bila njena oblast majhna.

Plebejci so morali prenašati velika bremena, poleg davkov jih je še posebej prizadela vojaška služba, saj zlasti mali kmetje zaradi nje niso mogli obdelati polja. Marsikdaj so se plebejci zadolžili pri patricijih, ker pa davkov niso mogli pravočasno plačati, je to zanje pomenilo še dodatne težave. Po drugi strani so nekateri plebejci obogateli s trgovino, še vedno pa niso imeli nobenih političnih pravic.

Nasprostje med patriciji in plebejci vse bolj naraščalo in je celo preraslo v vojno, ki je trajala 200 let. Plebejci so si priborili več pravic, med drugimi so smeli voliti kot svoja predstavnika dva **ljudska tribuna**, ki sta v senatu imela **pravico veta** -lahko sta ovrгла sklepe senata.

4.DRUŽINA

Za otroke je skrbel oče. Novorojenčka, za katerega se je odločil, da ga bo priznal ter da bo poskrbel za njegov razvoj in izobrazbo, je vzel v naročje. Če pa je menil, da ima že preveč otrok in da nima dovolj sredstev za njihovo preživljanje, je otroka lahko zavrgel.

Rimska družina ni bila prav nič podobna današnji družini. Starši niso bili ne moralno in ne zakonsko obvezani obdržati vseh v zakonu rojenih otrok.

V Rimu so zavržene otroke položili ob vznožju stebra, imenovanega »steber mleka«, pred svetiščem usmiljenja. Tisti, ki so novorojenčke vzeli, so to največkrat storili z namenom, da bi jih izkoriščali kot sužnje, jih imeli za berače, deklice pa za prostitutke.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Deček je dobil ime osmi, deklica pa deveti dan po rojstvu - otrokom je dajal ime oče. Dojenje in nega v tem obdobju sta bila naloga dojilje, ki je ponavadi postala neke vrste druga mati. Učila jih je govoriti.

Do pubertete so otroke zaupali vzgojitelju, ki jih je naučil brati. Šola je bila znamenita institucija; verski koledar je določal šolskega. Do dvanajstega leta starosti so bili razredi mešani, pouk pa je potekal v dopoldanskem času. Po dvanajstem letu so dečki iz premožnejših družin nadaljevali šolanje s filologom (učiteljem slovnice), medtem ko so lahko deklice svoje izobraževanje nadaljevale pri zasebnem domačem učitelju. Glavni predmet je bilo govorništvo.

V provincah rimskega cesarstva, kjer je prevladoval grški vpliv, je bila šola del javnega življenja. V Rimu pa je osnovno izobraževanje potekalo na prostem ali v lokalih na tržnici. Pri šestnajstih so otroci iz premožnejših družin zaključili šolanje, nato pa so se mnogi posvetili karieri v javnem življenju ali v vojski.

POROKA

Glavni namen poroke je bil ohraniti rod. O poroki so se dogovarjali očetje, ki so na ta način poskušali utrditi obstoječe zveze in povečati svoj ogled v družbi. Moški se je z žensko poročil, da bi mu rodila otroke, lahko je celo prepovedal spočetje in ukazal, da mora žena splaviti.

Datum poroke so zelo previdno izbirali in se pri tem izogibali dnevom in mesecem, ki naj bi prinašali nesrečo. Na predporočno noč je nevesta žrtvovala božanstvu vse svoje igrače, s katerimi se je igrala v otroštvu.

Poročni obred se je začel s prerokovanjem tega, kakšna je želja bogov. Poroko so proslavili z večerjo na nevestinem domu. Ob koncu slavlja so nevesto pospremili na ženinov dom. Patriciji in v upravi cesarstva so smeli živeti v izvenzakonski zvezi, medtem ko sužnji niso imeli pravice do poroke.

5. URBANO OKOLJE IN HIŠA

Že sam zunanji videz italijanskih mest kaže na to, kakšno je bilo urbanistično načrtovanje Rimljanov. Pri gradnji najstarejših rimskih mest so se zgledovali po tlorisu urbanista Hipodama. Ceste so potekale vzporedno ali pa so se pravokotno križale, razdalja med njimi je bila enaka. Na ta način nastali pravokotniki so bili skoraj vedno istih dimenzij. V mestih so gradili javne zgradbe in druge pomembne ustanove, ki so služile družbeno – ekonomskim (svetišča, knjižnice, živilski trgi) in higienskimi (javna kopališča) potrebam prebivalstva. Obenem so bila mesta opremljena tudi z infrastrukturo, kot sta bila na primer oskrba z vodo (akvadukti in vodnjaki) in kanalizacijsko omrežje. Številna mestna središča so bila zgrajena brez kakršnegakoli načrta.

S kamnom tlakovane ceste v rimskih mestih so imele široke pločnike.

Tloris hiše je bil pravokotne oblike. Hiša je bila razdeljena na tri samostojne enote: vhod, glavni prostor z odprtino v strehi, skozi katero je prihajala svetloba in vrt za hišo. Največkrat je bila enonadstropna. Poleg glavnega prostora je imela še jedilnico, spalnico in druge prostore.

6. OBLEKE IN PRIČESKE

Rimljani so se ne glede na letni čas oblačili na enak način. Tudi skozi vso rimsko zgodovino se tako moška kot ženska obleka nista bistveno spreminjali.

MOŠKA OBLEKA

Togo so nosili le, ko so šli od doma. Bila je bele barve, volnena, močnejša za nošnjo pozimi, lahka za poletje. Togo je bilo kar težko obleči, saj so gospodarjem pri tem pomagali njihovi sužnji. Prav zaradi tega se predvsem na začetku obdobja cesarstva za

vse priložnosti niso oblačili v toge, temveč v bolj praktična oblačila, kot so bili kute in ogrinjala različnih dolžin, s kapuco ali brez nje, ki so dopuščala večjo svobodo gibanja.

Pod togo so tako možje kot ženske nosili tuniko, ki je bila glede na letni čas iz različnih tkanin. Moškim je tunika, ki so si jo prevezali v pasu, segala do kolen. Trak ob ravnem robu, je določal družbeni položaj tistega, ki je nosil togo.

Sužnji in manj premožni so nosili le tunike.

ŽENSKA OBLEKA

Ženske so kot spodnje perilo nosile le nekakšen steznik in oprsni trak, s katerim so si povezovalle oprsje. Nosile so do gležnjev dolge tunike, ki so bile enako dolge in široke. Najraje so imele oblačila, narejena iz volne, bombaža, lanu in kasneje svile. Nad tuniko so rimske matrone nosile štolo, dolgo ohlapno oblačilo različnih barv z izvezenim robom. Na bokih so jo povezovalle s pasom. Njihovo obleko je dopolnjevalo ogrinjalo, s katerim so si pokrile ramena. Če so ogrinjalo nosile preko glave kot tančico, je to pomenilo, da je ženska vdova.

OBUTEV

Med žensko in moško obutvijo razen glede na surovost usnja, palete barv in okrasja ni bilo prav nobene razlike. Razširjeni so bili trije tipi obutve: sandali, ki so imeli trakce med prsti nog in usnjene trakove povezane okrog noge, cikle in nizki škornji z jezičkom in vrvicami, ki so pokrivali nogo prav do golen. Ti so bili predvsem v Rimu značilna obutev in so najbolj primerno dopolnjevali togo.

NAKIT IN OKRASJE

Rimljani so nosili prstane. V obdobju republike so nosili le enega, ki so ga uporabljali kot pečatnik, s katerim so odtisnili svoj »podpis«. V obdobju cesarstva pa je postalo modno nositi več prstanov, pogosto okrašenih z dragimi kamni. Nemaokrat so imeli prav vse prste obeh rok okrašene z njimi.

Ženske so lahko izbirale med raznovrstnim nakitom in okrasjem (sponke, lasnice, prstani, zapestnice, uhani, dolge verižice,

ogrlice pa tudi obročki, ki so jih nosile okrog goleni). Nakit in okrasje sta bila izdelana iz dragih kovin, v katere so rimski zlatarji zelo radi vdelali razkošne drage kamne.

BRADA IN LASJE

V najstarejšem obdobju so Rimljani nosili brado in dolge lase. Šele ob začetku 3. stoletja pr. n. š. so se pod vplivom grške mode začeli briti in striči lase. V rimski

zgodovini so bila obdobja, ko se je bilo modno povsem pobriti, tudi lase, v drugih obdobjih pa so si na primer brili brado, lase pa puščali dolge. Mladi Rimljani so svojo prvo brado podarili nekemu božanstvu. Navada, po kateri se niso brili niti strigli las je pomenila znak žalovanja. Tudi če so bili obsojeni na določeno kazen, se niso brili in strigli.

Kratki lasje pri ženskah niso bili nikoli moderni. Mladienke so si jih povezovale na tilniku ali pa so jih spletle v kite in spele v vozle. Poročene ženske so lahko izbirale med : pričesko z nakodranimi lasmi, pričesko z mrežico, pogosto so nosile tudi lasulje s svetlimi lasmi ali pa so si barvale lase.

Pričeskam so pripisovali tolikšen pomen, da so kiparji celo izdelovali pričeske iz marmorja, ki so jih zamenjevali na kipih glede na trenutno modo.

OSEBNA HIGIENA

Rimljani so zelo skrbeli za osebno higieno. Rimski državnik in pesnik Seneka pravi, da so si vsak dan umili obraz, roke in noge, vsakih devet dni pa so se kopali. Kdor ni imel kopalnice, se je lahko odpravil v kopalnišče ali pa se je umil v najbližji reki.

Veliko časa so posvečali negi telesa. Pomagali so si z :kovinskimi zrcali (steklenskih niso poznali), glavniki iz lesa, kosti, slonovine in srebra ter kleščice in igle različnih velikosti, s katerimi so si Rimljanke spenjale pričeske in pritrjevale obleke. Pri lepotičenju so uporabljali številna mazila in parfume. Za masaže po kopeli so uporabljali dišeča olja, parfume za telo in lase ter celo dezodorante.

Zelo razširjena je bila uporaba kozmetičnih sredstev. Skoraj vse ženske so si, preden so odšle z doma, uredile pričesko in se naličile. Tudi moški so si včasih zasenčili očesne veke, obrvi in trepalnice. Uporabljali so tudi izdelek za prekrivanje gub. Rimljanke so si barvale ustnice z rdečim barvilom karminom.

7. VEROVANJE IN VRAŽEVERJE

Namen javnih ali zasebnih obredov in žrtvovanj, ki so bili brez globlje moralne vsebine, je bil pridobiti si naklonjenost bogov ali preprečiti, da bi njihova jeza ovirala uresničitev določenega cilja.

Rimljani prvotno niso imeli razvite lastne mitologije, primitivna religija je temeljila na naravi, zato so naravne pojave častili kot božanstva. Ko so prišli v stik z grškim panteonom, so številna svoja božanstva poistovetili z bogovi iz Olimpa in ob tem prevzeli tudi njihovo mitologijo in ikonografijo. Glavni bogovi so bili Jupiter (podobno kot Zevs pri Grkih), Juno (istovetna z grško Hero) in Minevra (istovetna z grško Ateno), t.i. »kapitolska trojica«, ki ji je bil posvečen tempelj na Kapitolu.

V najpomembnejšem prostoru hiše atriju je stala nekakšna kapelica ali samo niša, v kateri je bil oltar. Poleg boginje Veste so častili penate ali hišne bogove. Ob praznikah jim je družina namenila poseben obred, drugače pa jim je hišni gospodar daroval vsak dan. Pred začetkom vsakega slavlja ali obreda so hišnim bogovom darovali dišave in venčke iz cvetja ; Rimljani so imeli boga prvega oranja, boga gnojenja, setve, žetve itd.

Odnos, ki so ga imeli Rimljani do mrtvih, je bil mešanica strahu in spoštovanja. Pogreb, ki so se ga udeležili vsi družinski člani, skupaj z mani, je bil eden izmed najbolj svečanih obredov. Prednike so predstavljale voščene portretne maske, ki so jih družine hranile doma. S pripravo praznikov in obredov so se ukvarjali svečeniki, ki so bili organizirani v samostojnih zborih.

VRAŽEVERJE

Prerokovanje in svarila so imela v življenju in religiji Rimljanov, ki so si vedno prizadevali spoznati in razbrati voljo bogov, zelo

pomembno vlogo. Preden so sprejeli kakršnokoli odločitev, seveda v imenu rimskega ljudstva, ali se lotili kakšne pomembne dejavnosti, so se vedno obrnili na vdeževalce, da bi se prepričali o volji in namenu božanstev.

Ptice, ki so letale nisko, so prinašale nesrečo, če pa so letele zelo visoko, je bilo to dobro znamenje. Če so ptice priletele z avgurove leve strani in letela v isto smer, dokler je niso spustili iz vidnega polja, je bilo ugodno.

DAROVANJE

Bogom so darovali sadje, vino in hrano na splošno.

Žrtev, okrašeno s trakovi in venčki, so prinesli pred oltar. Da bi jo očistili, so ji posipali glavo s slano kašo, nato ji prerezali vrat, izrezali drobovje, ki so ga pustili na vidnem mestu in počakali na prihod vedeževalcev. Vsako anomalijo drobovja so razlagali kot slabo znamenje, zato so v takem primeru žrtev zavrnil in obred ponovili. Ko so vedeževalci žrtev sprejeli, so zažgali njeno drobovje kot daritev bogovom, ostanek žrtve pa so spekli in ga ponudili vernikom. Lahko so darovali tudi otroke, vendar pa v tem primeru žrtvovanja dejansko niso izvedli, temveč so počakali, da je otrok odrasel, nato pa so ga izgnali.

8.KRUHA IN IGER

Starodavne vrednote strogosti in zmernosti, značine za republikansko obdobje, so Rimljani začeli postopoma opuščati. Z zavzetjem Vzhoda so v Rim začela pritekati ogromna bogastva. Predvsem med višjimi sloji družbe so se razširile nove navade in razvade. Težnja po udobnem življenju je bila vse bolj izrazita, tudi navdušenje nad umetnostjo je bila vedno večje.

Tudi manj premožnim slojem so se ponujale vse številne priložnosti za razvedrilo. Uradniki so organizirali javne igre, prireditve, odprte vsem prebivalcem, ki so tako včasih iz lastnega žepa prispevali k dobičku v državni blagajni. Poznali so

tri vrste iger: gledališke predstave, cirkuške igre, gladiatorske boje.

GLEDALIŠKE PREDSTAVE

Ob prazničnih dnevih so v gledališčih prirejali predstave, ki so bile povezane z javnim čaščenjem kultov. Med vsemi oblikami razvedrila za gledalce so bile te prireditve najcenejše, vendar so gledalci bolj uživali pri igrah, ki so se odvijale v cirkusu ali v amfiteatru.

Rimsko gledališče se je zgledovalo po grškem, čeprav so Rimljani igre komične vsebine ali frase z zapletom uprizarjali že prej. V njih so igrali igralci, ki so nosili natančno izdelane maske. Menjali so jih glede na vlogo, ki so jo igrali. Tako je lahko igralec igral več vlog.

Gledališča so gradili ob pobočjih hribov, zelo dobro so znali izkoristiti naravno razliko v višini terena.

V gledališče so hodili vsi razen žensk in sužnjev. Predstave so pogosto uprizarjali proti večeru na javnih trgih, pa tudi v gledališčih in zasebnih hišah. V njih so igrali burkeži, komedijanti in plesalci. Čeprav so v gledališčih uprizarjali tudi tragedije, so Rimljani raje gledali igre s komično vsebino, ki je bila izvorno rimska.

Igralskega poklica niso spoštovali, prej zaničevali, zato so bili v vrstah igralcev večinoma tujci, sužnji in osvobodojenci. Tudi ženske so lahko igrale, vendar so bile na zelo slabem glasu, tiste, ki so to počele.

CIRKUŠKE IGRE

Na začetku so cirkuške igre organizirali ob verskih praznikih, postopoma pa so izgubile svoj prvotni religiozni pomen in so se spremenile v politično sredstvo. Z organizacijo bleščečih iger in prireditev so si vladajoči sloji pridobili naklonjenost ljudstva in zadušili njihove namere po upor. Igre so bile odlična oblika volilne propagande. Najbolj spektakularne so bile igre stoletja, ki naj bi jih organizirali vsako stoletje, vendar so jih prirejali dokaj neredno. Igre so bile bolj ali manj obilna, a zagotovljena

delitev žita in denarja. Gledalci so nosili različno barve obleke, glede na prireditve.

Igre so se začele z verskim sprevodom. Na čelu tega sprevoda je stal uradnik na vozu v togi, okrašeni z zlatom, kot zmagoviti general, ki se vrača po bitki. Glavo je imel okrašeno s hrastovimi listi, v roki je imel marmorno žezlo. Pred njim so hodili godbeniki, zadaj pa so se pomikale kvadriga, vozovi, bogato okrašeni s slonovino, zlatom in dragimi kamni, na katerih so Rimljani vozili kipe svojih bogov. Ljudje so vstajali in glasno vzklikala imena božanstev. Igre so se odvijale v Circusu Maximusu, v Circusu Flaminiusu in v koloseju, ki je bil rezerviran za veličastnejše prireditve.

DIRKE Z VOZovi

Najbolj priljubljene so bile dirke z dvo- in četverovprego. Skoraj vsi vozniki so bili sužnji. Na glavi so nosili kovinsko čelado, v eni roki so držali vajeti, z drugo pa so bičali konje. Vozniki so morali sedemkrat prevoziti tekmovalno stezo polkrožne oblike in delati ostre ovinke. Na dirki so bili ovinki najbolj nevarni, kajti vozovi so se zlahka zaleteli, tekmovalci so s konji vred padli in velikokrat končali tako, da so jih vprege, ki so jih vozile za njim, poteptale. Gledalci so s svojimi vzkliki prispevali k tem nesrečnim dogodkom. Dirke so budile rivalstvo med lastniki konj kot med razvnetim občinstvom. Po različnih barvah (rdeči, zeleni, beli in modri), ki so jih nosili navzoči gledalci, se je razbralo, kdo je pristaš katerega hleva. V obdobju cesarstva je bilo povsem običajno, da se je v enem dnevu zvrstilo petindvajset dirk. Zmagoviti voznik je dobil nagrado in lovorjev venec.

GLADIATORSKI BOJI

Med Rimljani so bile najbolj priljubljene gladiatorske igre. Te igre so poznali že Etruščani- ob smrti svojega vladarja so jih vključili v pogrebne slovesnosti. Ta vrsta prireditve je postala dokaj priljubljena, na prošnjo ljudstva je senat odobril, da so se v borbe lahko vključevali tudi gledalci. Gladiatorji so se borili v parih, skupinah ali formacijah, podobnih vojaškim. Bili so vojni ujetniki, posebno za to izbrani sužnji ali na smrt obsojeni. Visoke nagrade, ki so jih podeljevali zmagovalcem, so včasih premamili

tudi svobodne može, ki so se odločili, da bodo sodelovali v borbi.

Prireditve se je začela z veliko parado. Gladiatorji, oblečeni v zlato in škrlat, so se na vozovih pripeljali v areno cirkusa ali amfiteatra. Spremljal jih je orkester godbenikov, ki so igrali na različne inštrumente. Pod ložo v kateri je sedel cesar, so se obrnili k njemu s pozdravom: »Živel cesar! Pozdravljajo te tisti, ki se odpravljajo v smrt!«. Potem so se odpravili proti organizatorju borbe, ki je najprej pogledal njihovo orožje. Orožje, s katerim so se borili, je bilo različno glede na kategorijo, ki so ji pripadali. Borba se je običajno zaključila s smrtjo enega izmed tekmovalcev. Če je premagani gladiator izčrpan ali lažje ranjen obležal na tleh, so gledalcem pustili možnost, da odločijo o njegovi usodi. Če so pomahali z robcem, so mu rešili življenje. Če so palce obrnili navzdol in pri tem vzklikali zakolji, pa je pomenilo njegovo smrt.

BORBE Z ŽIVALMI

Borbe z divjimi zvermi so bile v Rimu zelo obiskane. Eksotične živali so v Rim pripeljali samo zato, da bi jih žrtvovali v teh krutih prireditvah. Borbe z živalmi so bile zelo krute, gledalci pa so se navduševali in dobesedno podivjali ob gledanju teh krvavih spektaklov. Da bi borbo naredili še bolj divjo in krvavo, so lačne živali dražili, jih zbadali z ostrimi ali žarečimi palicami, dokler se niso vse podivjane spopadle z oboroženimi gladiatorji.

9. ŠPORT IN PROSTI ČAS

Rimljani se niso udeleževali samo javnih prireditev, temveč so se v prostem času radi ukvarjali s številnimi športnimi dejavnostmi. Rekreativne dejavnosti so bile: gimnastika, metanje diska ali kopja, jahanje, igre z žogo, plavanje (plavalcev je bilo malo), lov, ribolov, glasba in ples. Rimljani so bili strastni kockarji in veliki pobiralci stav.

KOPALIŠČA

Med rimskimi meščani so bila kopališča (javne zgradbe, ki so bile odprte vse do mraka) najbolj priljubljeni kraj za razvedrilo in druženje. Tople kopeli so v sredini 3. stoletja prevzeli od Grkov. V tem obdobju so v hišah začeli graditi prve kopalnice, kasneje

so zrasla tudi prva javna kopališča – terme. Poleg kopališč, ki so bila v lasti države, so nekateri izbranci obiskovali manjša kopališča na prostem. Vstopnine ni bilo ali pa je bila zelo nizka, zato so kopališča obiskovali prav vsi. Za ženske in moške so bile kopeli ločene. V kopališčih se obiskovalci niso le umivali in posvečali negi telesa, temveč so lahko tudi telovadili, se sestajali s prijatelji, pogovarjali. Kopališča so imela svoje knjižnice, obokane hodnike, vrtove, prostor, namenjen kopanju v topli vodi, prostor, v katerem se je kopalec nekoliko ohladil, prostor za kopanje v mrzli vodi, prostor, namenjen parni kopeli, ter manjše prostore, kjer je maser kopalce natrl z oljem in jih zmasiral.

10. PREHRANA

Glavno jed so zaužili zvečer. Moški so pri jedi ležali na zofi, ženske so sedele za mizo. Jedli so z rokami, ki so jih med jedjo večkrat umili. Uporabljali so le žlico in nož, vilic niso poznali. Pili so vino, mešano z vodo, in pojedine so trajale pogosto dolgo v noč. Pri premožnejših slojih so bile jedi pestre in ob slovesnih priložnostih je bilo najmanj sedem jedi za večerjo. Hrana revnejših ljudi je bila skromnejša. Za zajtrk so jedli kruh s česnom in kozarec vode, opoldne so pojedli le nekaj malega, več so jedli zvečer, pogosto je bil to bob, čičerika, zeljnata juha s slanino in črn kruh slabše vrste. Po navadi so skuhalo za vso družino eno jed.

11. KULTURA

Rimljani so že prej, zlasti pa v dobi cesarstva, veliko gradili. Mnoge arhitekturne stvaritve so nastale pod vplivom etruščanskih in grških dosežkov. Poleg templjev in svetišč, med katerimi je najbolj znan Panteon v Rimu, so zgradili mnogo posvetnih stavb, ki so služile najrazličnejšim namenom. To so bila javna kopališča ali terme, gledališča, amfiteatri, cirkusi, itd.

Amfiteater je stavba z ovalno areno in vrsto sedežev za gledalce okoli nje. Kolosej je od zunaj dajal videz posebne štirinadstropne okrogle stavbe. Znotraj je areno od prostora za gledalce ločil jarek z vodo in visoki zid. V areni so se borili gladiatorji z divjimi zvermi (levi, tigri, biki, sloni, povodnimi konji) ali med seboj.

Med velike dosežke rimske arhitekture spada tudi gradnja mostov v obliki lokov, kar je bila za tedanje čase velika mojstrovina. Gradili so ogromne akvedukte (vodovode), slavoloke, mesta so imela urejeno kanalizacijo, bogate hiše tudi centralno kurjavo na vroč zrak.

Osrednji trg v Rimu - forum - je bil zgrajen v čase cesarja Avgusta. Na njem najdemo številne palače, svetišča, šole.

Rimljani so bili tudi mojstri v kiparstvu in slikarstvu. Ohranila se je vrsta kiparskih del, predvsem portretov vladarjev. Slikarske stvaritve so ohranjene v bogatih rimskih hišah, in sicer so to freske ali pa mozaiki. Razvili so še druge vrste umetnosti, npr. pesništvo, zelo znano delo je ep pesnika Vergila Eneida, ki je napisan po vzoru Homerjevih Iliade in Odiseje. Razvili so tudi govorništvo, najbolj slaven rimski govornik je bil Cicero.

RAZVOJ ZNANOSTI

Izmed znanstvenih panog, ki še danes vzbujajo naše zanimanje, je treba omeniti rimsko pravo. Rimljani so ustvarili vrsto zakonov, ki so določali pravice in dolžnosti državljanov. Rimsko pravo je sprva temeljilo na ustaljenih navadah, kasneje pa so vse to zapisali in nastala je zbirka zakonov. Najstarejši zakoni so zapisani na 12 ploščah. V naslednjih stoletjih so posamezni vladarji izdajali zakone, ki so veljali za vse prebivalstvo rimske države. Rimsko pravo je služilo kot osnova poznejšim državam in še danes je za zgled. Rimljani so ustvarili veliko pomembnih zgodovinopisnih del. Kot zgodovinopisec se je uveljavil tudi G. J. Cezar, ki je opisal vojne z Galci. Zanimiva je rimska filozofija. Pod močnim grškim vplivom in zaradi številnih epidemij se je razvila tudi medicina. Najbolj znan zdravnik je bil Galen, ki se je zgledoval po grškem zdravniku Hipokratu in je napisal več knjig.

ZAKLJUČEK

Pri prebiranju literature za seminarsko nalogo sem se močno vživela v življenje Rimljanov, s pomočjo slik sem si ga poskušala čim bolj predstavljati. Najbolj me je prevzel njihov način prehranjevanja, predvsem posebne mize za katerimi so jedli. Všeč mi je bil način oblačenja in krašenja. Zelo me je presenetilo, da niso znali ceniti življenja nasploh in so lahko prosto odločali, če so otroka pustili živeti ali ne. Veliko njihovega dela se pozna še danes, arheologi odkrivajo veliko zanimivega iz njihove arhitekture in načina življenja.

LITERATURA

- Knjige:

1. Kako so živeli Rimljani

Avtor: J. Espinos

P. Masia

D. Sanchez

M. Vilar

2. Stari in srednji vek – zgodovina za 6. razred osnovne šole

Avtor: Olga Janša – Zorn

Darja Mihelič

3. Zgodovina 1 - učbenik za prvi letnik gimnazije

Avtor: Vilma Brodnik

Robert A. Jernejčič

Zoran Radonjič

Tjaša Urankar - Dornik

- Internet:

- <http://www.gimvic.org/projekti/timko/rimljani2e/petrak/Zapestnice.html>
- <http://www.gimvic.org/projekti/timko/rimljani2e/petrak/Ogrlice.html>
- <http://www.gimvic.org/projekti/timko/rimljani2e/petrak/Zenske%20priceske.html>
- <http://www.gimvic.org/projekti/timko/rimljani2e/matjusa/polozaj%20zensk%20v%20rimski%20druzbi.html>
- <http://www.gimvic.org/projekti/timko/rimljani2e/Tina/rimljani4.html>

- <http://www.gimvic.org/projekti/timko/rimljani2e/Katarina/kiparstvo%20in%20slikarstvo.htm>